

UZASADNIENIE

Powodowie H. S. i K. S. w pozwie z dnia 17 marca 2015 roku skierowanym przeciwko D. K. wnieśli o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Okręgowy w Katowicach sygn. akt XIII GNc 628/03/K a także o zasądzenie na ich rzecz kosztów procesu.

Uzasadniając żądanie pozwu, powodowie wskazali, że na podstawie wskazanego nakazu zapłaty Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Częstochowie prowadzi postępowanie egzekucyjne sygn. akt Km 626/15. Przywołany tytuł egzekucyjny dotyczył obowiązku zapłaty za wykonaną przez poprzednika prawnego pozwanej usługę przeszywania odzieży. Powodowie podnosili jednak, że H. S. zapłaciła osobiście kierownikowi produkcji firmy realizującej zlecenie, tj. (...) Spółki Akcyjnej w Ś. 36.000 złotych, jako należne wynagrodzenia za wykonanie spornej usługi. Przy okazji wpłaty został sporządzony dowód KP, w którym następnie, w bliżej nieokreślonych okolicznościach zmieniono sumę z 36 000 złotych na 6 000 złotych. Powodowie wskazywali przy tym, że 2 kwietnia 2009 r. Sąd Rejonowy w Chorzowie wydał w sprawie VIII GC 49/09 wyrok zaoczny, w którym stwierdził nieistnienie zobowiązania, którego dotyczył sporny tytuł wykonawczy pochodzący z Sądu Okręgowego w Katowicach.

W odpowiedzi na pozew, pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu. Podnosiła, że powódka H. S. wpłaciła faktycznie zaliczkę w kwocie 6 000 złotych a następnie posługiwała się dowodem wpłaty KP na kwotę 36 000 złotych, który to dowód stanowi obecnie podstawę wytoczonego powództwa. Podnosiła również, że wyrok Sądu Rejonowego w Chorzowie, na który powoływali się powodowie nie powinien funkcjonować w obrocie prawnym, ponieważ został wydany przeciw nieistniejącemu już od 2003 r. podmiotowi, ponieważ został on przejęty przez (...) SA, co do której 12 maja 2004 r. została ogłoszona upadłość. Oprócz tego pozwana przywoływała okoliczności, które wskazywały na trudną sytuację materialną powódki w 2002 r., co uniemożliwiało jej zdanie przyjęcie tezy, iż zapłaciła całą należność 36.000 zł za przeszywanie odzieży. Zwracała przy tym uwagę, że sprzeciw od spornego nakazu zapłaty został złożony dopiero w 2007 r., zaś wcześniej powódka nie podnosiła zarzutu dokonania płatności całej spornej kwoty.

Zaskarżonym wyrokiem z 19 września 2016r. sygn. akt VIII GC 501/16 Sąd Rejonowy w Częstochowie oddalił powództwo (pkt 1 wyroku) oraz zasądził od powodów na rzecz pozwanej kwotę 2.408,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 2).

Wydając taki wyrok Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka H. S. w dniu 16 października 2002 roku zawarła umowę kooperacyjną z (...) spółką akcyjną w Ś., na podstawie której zleciła uszycie kurtek. A. wykonał zamówienie i wystawił powódce fakturę VAT na kwotę 35 748,44 złote.

W dniu 26 marca 2003 roku (...) spółka akcyjną w Ś. wniósł do Sądu Okręgowego Wydziału XIII (...) w K. pozew przeciwko powódce H. S. o zapłatę wnosząc o zasądzenie 30 224,42 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od 29 748,44 złotych od 28 grudnia 2002 roku i od 475,98 złotych od wniesienia pozwu.

17 kwietnia 2003 roku Sąd Okręgowy Wydział XIII Gospodarczy w K. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym w sprawie XIII GNc 628/03/K zasądzając od pozwanej H. S. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w Ś. 30 224,42 złote. Postanowieniem z 2 czerwca 2003 r. nadano mu klauzulę wykonalności, zaś postanowieniem z 27 października 2004 roku powyższemu orzeczeniu została nadana klauzula wykonalności także przeciwko małżonkowi dłużniczki K. S.. H. S. w dniu 20 grudnia 2007 roku wniosła sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty, który został odrzucony postanowieniem z dnia 7 stycznia 2008 roku. Wierzytelność z opisanego wyżej nakazu zapłaty zaopatrzonego klauzulą wykonalności przeciw obydwójgu powodom została nabyta przez pozwaną, która mocą postanowienia z 8 listopada 2010 r. zyskała wydaną na siebie klauzulę wykonalności, tak iż dysponowała tytułem wykonawczym, na podstawie którego mogła prowadzić egzekucję przeciw powodom. Na podstawie wyżej przywołanego nakazu zapłaty, opatrzonego klauzulą wykonalności, pozwana złożyła u Komornika przy Sądzie Rejonowym w Częstochowie M. G.

wniosek egzekucyjny. Na jego podstawie komornik podjął postępowanie egzekucyjne, które toczy się do chwili obecnej. Pismami z dnia 11 lipca 2005 roku powódka H. S. zwróciła się do ówczesnego wierzyciela oraz komornika o wstrzymanie egzekucji komorniczej, powołując się na dokonanie zapłaty w kwocie 36.000 złotych. W odpowiedzi, pismem z dnia 25 lipca 2005 roku pełnomocnik (...) S.A. radca prawny B. K., wskazała, że dysponuje dowodem wpłaty na kwotę 6 000 złotych.

W dniu 29 sierpnia 2005 roku powódka H. S. złożyła w Prokuraturze Rejonowej w Chorzowie zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa z art. 270 i 278 kodeksu karnego. W uzasadnieniu pisma wskazała, że dysponuje dowodem wpłaty kwoty 36 000 złotych natomiast egzemplarz dokumentu posiadanego przez (...) S.A. opiewał na kwotę 6 000 złotych, wobec czego zachodziło podejrzenie, że mogło dojść do przerobienia dokumentu. W toku postępowania przygotowawczego dopuszczono dowód z opinii biegłego grafologa, który stwierdził, że zapisy pismem zwykłym o treści „trzydzieści” jak i zapisy cyfry „3” na dowodzie wpłaty KP z dnia 30 października 2002 roku nie zostały nakreślone przez T. S. (osoby, który przyjmowała wpłatę) a także nie zostały nakreślone przez H. S.. Biegły stwierdził natomiast, że wpis mógł zostać nakreślony przez B. R. (księgową A., osobę która dokonała wpisu w dokumencie KP) ale ze względu na szczupły materiał dowodowy nie ma możliwości ustalenia cech indywidualnych wykonawcy.

Postanowieniem z dnia 12 czerwca 2006 roku prokurator wydał postanowienie w przedmiocie umorzenia śledztwa ze względu na brak danych dostatecznie uzasadniających popełnienie przez podejrzaną B. R. zarzucanego jej czynu. Postanowieniem z dnia 7 listopad 2006 roku Sąd Rejonowy w Chorzowie utrzymał w mocy postanowienie Prokuratury Rejonowej w Chorzowie z dnia 12 czerwca 2006 roku o umorzeniu postępowania.

Pozwem z dnia 26 czerwca 2008 roku wniesionym do Sądu Rejonowego w Chorzowie Wydziału VIII Gospodarczego przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w Ś. H. S. wniosła o ustalenie, „że nie istnieje zobowiązanie powódki do zapłaty na rzecz pozwanej kwoty 30 000 złotych wynikające z umowy z dnia 16.10.2002r. i stwierdzone fakturą VAT (...) z dnia 31.10.2002r”. W uzasadnieniu pozwu H. S. podała, że kwotę 30 000 złotych uregulowała w dniu 31 października 2002 roku i z przyczyn zawinionych przez pracownika (...) S.A. doszło do sfalszowania dowodu wpłaty. Wskazała także, że w sprawie przerobienia pozwu toczyło się postępowanie przygotowawcze w sprawie III Ds 1241/05/Z..

Wyrokiem zaocznym z dnia 2 kwietnia 2009 roku Sąd Rejonowy w Chorzowie uwzględnił żądanie pozwu w całości, po czym odrzucił sprzeciw wniesiony przez syndyka masy upadłości (...) S.A. Następnie jednak, postanowieniem z 29 czerwca 2009 roku wydanym na podstawie art. 3431 k.p.c. w związku z art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c., przywołany Sąd uchylił wyrok zaoczny z dnia 2 kwietnia 2009 roku i odrzucił pozew. W uzasadnieniu postanowienia wskazał, że z rejestru przedsiębiorców wynikało, iż pozwany w chwili wniesienia pozwu nie miał zdolności sądowej albowiem (...) S.A. w Ś. dnia 29 kwietnia 2003 roku przekształciła się w (...) S.A. w Ś., natomiast w dniu 12 maja 2004 roku wszczęto postępowanie upadłościowe obejmujące likwidację tego podmiotu.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy ocenił, iż powodowie żądali pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, przy czym żądanie pozwu skonstruowane było tak, iż jego podstawą prawną mógł być przepis art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., bowiem pozew odnosił się do funkcjonującego w obrocie prawnym, prawomocnego orzeczenia sądowego. Jednocześnie jednak, odwoływali się do zarzutu spełnienia świadczenia, co miało wszak nastąpić jeszcze w 2002 r., a zatem przed wydaniem kwestionowanego tytułu wykonawczego. Jako natomiast alternatywną okoliczność, która miała charakter następczy do orzeczenia Sądu Okręgowego w Katowicach, miał być wyrok Sądu Rejonowego w Chorzowie, w którym ustalono de facto nieistnienie podstaw merytorycznych do wydania prawomocnego już przecież nakazu zapłaty.

Przy tak skonstruowanej podstawie faktycznej powództwa opozycyjnego, należało zdaniem Sądu Rejonowego wyjść od stwierdzenia, że jego istotą po myśli art. 840 k.p.c. jest wprawdzie wykazanie, że sam tytuł wykonawczy nie odpowiada istotnemu i rzeczywistemu stanowi rzeczy. Powództwo przeciwegzekucyjne nie prowadzi jednak do ponownego, merytorycznego, rozpoznania sprawy, zakończonej prawomocnym lub natychmiast wykonalnym orzeczeniem sądowym. Jego celem jest pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, nie zaś podważenie treści orzeczenia sądowego, które zaopatrzone w klauzulę wykonalności. Powództwo przeciwegzekucyjne nie może w

żadnym wypadku kwestionować ani zmierzać do uchylecia powagi rzeczy osądzonej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2012 r., sygn. akt II CSK 760/11, LEX nr 1215616, czy też wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie w sprawie I ACa 27/16). Podnoszone w niniejszej sprawie przez powodów zarzuty związane były zaś, jak wskazano wyżej, z bezzasadnością wydania tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty z dnia 17 kwietnia 2003 roku. Należy jednakże w pierwszym rzędzie zaakcentować, że nakaz ten nie został przez powodów zaskarżony i uprawomocnił się. Powódka H. S. nie wniosła zarzutów i nie przedstawiała swojego stanowiska we właściwym czasie, tj. jeszcze na etapie postępowania przed Sądem Okręgowym w Katowicach. Jej pierwszą reakcją na wydane orzeczenie było pismo z dnia 8 lipca 2003 roku, skierowane nie do Sądu ale do (...) SA w Ś.

Sąd Rejonowy przyjął, że zarzuty dotyczące zapłaty, biorąc pod uwagę datę pokwitowania, znane były powodom w czasie toczącego się postępowania i wtedy też należało poddać je merytorycznej kontroli sądu. Wprawdzie mogą pojawić się na pierwszy rzut oka wątpliwości odnośnie do treści art. 840 § 1 pkt 2 in fine k.p.c., a mianowicie sformułowania "jeżeli zarzut ten [spełnienia świadczenia] nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie" (brzmienie sprzed noweli, która weszła w życie 8 września 2016 r.). Do powyższego zagadnienia odniósł się jednak w sposób przejrzysty Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21 lipca 2010 r. (III CZP 47/10, LEX nr 585109), której tezy należy podzielić w całości. Stwierdzono w niej mianowicie, iż podstawą powództwa opozycyjnego przewidzianą w art. 840 § 1 pkt 2 in fine k.p.c. jest nierozpoznanie przez sąd zarzutu spełnienia świadczenia, zgłoszonego przed zamknięciem rozprawy, (chodzi np. o sytuację, w której sąd nie rozpoznał tego zarzutu na skutek przeoczenia lub gdy ocenił, że jego rozpoznanie jest niedopuszczalne z przyczyny późnego zgłoszenia). Sąd Najwyższy zaznaczył wszak, iż zapatrywanie powyższe dotyczy także wypadków, w których rozpoznanie sprawy nastąpiło na posiedzeniu niejawnym, np. przez wydanie nakazu zapłaty. W takiej jednak sytuacji wymaganie zgłoszenia zarzutu spełnienia świadczenia nie odnosi się, do zamknięcia rozprawy, lecz do wydania orzeczenia stanowiącego tytuł egzekucyjny. Chodzi zatem o sytuację, w której zarzut spełnienia świadczenia nie został rozpoznany, pomimo, że dłużnik zgłosił go np. w sprzeczności od wydanego nakazu zapłaty.

W świetle powyższych uwag, Sąd I instancji stwierdził, że argumentacja pozwu nie miała za przedmiot nierozpoznania zarzutu spełnienia świadczenia zgłoszonego we właściwym czasie, a zmierzała do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy XIII GNc 628/03/K i podważenia zasadności stwierdzonego nakazem zapłaty obowiązku zapłaty kwoty 30 224,42 złotych, co z kolei w kontekście powagi rzeczy osądzonej byłoby niedopuszczalne. W toku niniejszego postępowania powodowie mogliby co najwyżej wykazywać, że już po uprawomocnieniu się nakazu zapłaty z dnia 17 kwietnia 2003 roku dokonali na rzecz pozwanego zapłaty kwoty 30 224,42 złotych, wskutek czego objęte tym orzeczeniem zobowiązanie wygasło, ale takiego zarzutu nie podnosili.

Drugą z podstaw faktycznych powództwa przeciwegzekucyjnego złożonego przez powodów, miał być wyrok Sądu Rejonowego w Chorzowie w sprawie VIII GC 49/09 stwierdzający nieistnienie zobowiązania objętego nakazem zapłaty w sprawie XIII GNc 628/03/K. Wprawdzie pierwsze z przywołanych orzeczeń można rozpatrywać prima facie, jako zdarzenie, które nastąpiło po wydaniu tytułu wykonawczego, które mogło mieć wpływ na ocenę istnienia zobowiązania nim objętego. Pomijając już jednak walor takiego orzeczenia w kontekście treści przepisu art. 365 § 1 k.p.c., oceny interesu prawnego H. S. w kontekście treści art. 189 k.p.c., czy też okoliczności, w jakich został wydany wyrok zaoczny, zauważyć wypada przede wszystkim to, co skrupulatnie pominęli powodowie, a mianowicie że został on prawomocnie uchylony przez Sąd Rejonowy w Chorzowie postanowieniem z 29 czerwca 2009 roku na podstawie art. 3431 k.p.c. w związku z art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c., a pozew odrzucono. Innymi słowy, orzeczenie Sądu Rejonowego w Chorzowie, na którym opierano powództwo przeciwegzekucyjne, zostało wyeliminowane z obrotu prawnego. Argumentacja zatem strony powodowej nie oparta o jego treść nie mogła w ocenie Sądu I instancji odnieść zamierzonego skutku.

Orzeczenie o kosztach Sąd Rejonowy oparł na przepisie art. 98 k.p.c.

Od powyższego wyroku apelację wywiedli powodowie, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając:

1/ naruszenie prawa materialnego, tj. art. 5 k.c. na skutek niezastosowania zasad płynących z w/w normy prawnej, albowiem wyjątkowy charakter przedmiotowej sprawy w świetle zasad współzycia społecznego nakazywał uwzględnić powództwo, bowiem przeprowadzone egzekucji może mieć dla nich i ich rodziny niepowetowane skutki;

2/ naruszenie prawa procesowego, tj.:

- art. 217 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. przez uznanie, że przeprowadzenie dowodu opinii biegłego grafologa nie było dopuszczalne na gruncie niniejszego postępowania, podczas gdy przeprowadzenie tego dowodu ujawniłoby rzeczywistą kwotę dochodzonego powództwa oraz uiszczona na rzecz pozwanej przez powodów wpłatę za świadczona usługę;

- art. 840 k.p.c. poprzez błędną wykładnię prowadzącą do stanowiska, iż na skutek powództwa przeciwegzekucyjnego nie można ponownie merytorycznie rozpoznać sprawy mimo, iż przepis nie zawiera w sobie negatywnych przesłanek powództwa, a jedynie swoistą prekluzję w zakresie zarzutu spełnić leżenia, z którym nie mamy do czynienia w niniejszym postępowaniu, podczas gdy możliwe jest merytoryczne rozpoznanie zarzutów wniesionych przez powodów, które nie były przedmiotem rozpoznania w innej sprawie.

W konkluzji apelujący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych za obie instancje. Ewentualnie, wnosząc o: uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Częstochowie do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania apelacyjnego. Podnieśli też zarzut przedawnienia roszczenia.

Pozwana w odpowiedzi na apelację domagała się jej oddalenia wskazując na jej bezzasadność i wnosząc o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powodów podlegała oddaleniu jako bezzasadna.

W niniejszej sprawie powodowie dochodzili pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w oparciu o art. 840 § 1 pkt 2 in fine k.p.c. podnosząc, że tytuł którego żądanie dotyczy został oparty na przerobionym dokumencie w postaci dowodu wpłaty (...). Bezsprzeczne jest, że tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 17.04.2013 r., sygn. akt XIII GNC 628/03/K którego pozbawienia wykonalności domagali się powodowie nie został skutecznie do tej pory podważony. Nie nastąpiło to ani w postępowaniu w którym tytuł ten powstał, ani też w jakimkolwiek innym. W szczególności nie miało to miejsca również przed Sądem Rejonowym w Chorzowie w sprawie sygn. akt VIII GC 49/09. Co prawda w postępowaniu tym zapadł wyrok zaoczny uwzględniający powództwo H. S., że „nie istnieje zobowiązanie powódki do zapłaty na rzecz pozwanej (...) SA w Ś. kwoty 30.000,00 zł. wynikające z umowy z dnia 16.10.2002 r.”, lecz wyrok ten został następnie w tym samym postępowaniu uchylony, a pozew odrzucony.

Przechodząc do oceny zasadności poszczególnych zarzutów apelacyjnych Sąd Okręgowy zauważa, że bezpodstawny jest sformułowany w punkcie 1 petitum apelacji zarzut obrazy art. 5 k.c. W orzecznictwie i doktrynie jest ustalone, że art. 5 k.c. może być wyłącznie podstawą obrony przed dochodzonymi roszczeniami a nie ich podstawą. Przepis ten nie może stanowić podstawy dochodzenia żądań, również w odniesieniu powództwa z art. 840 KPC (patrz: wyrok SN z 27 stycznia 1999 r. II CKN 151/98; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 4 września 2014 r. I ACa 325/14, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 8 września 2016 r., I ACa 1050/15). Podzielając powyższe poglądy należało uznać, że powodowie nie mogą opierać swojego roszczenia w niniejszej sprawie na nadużyciu prawa podmiotowego przez pozwaną, a zatem ich zarzut w tym zakresie nie mógł się ostać.

Nie jest również zasadny podniesiony przez apelujących zarzut naruszenia art. 840 k.p.c. Przystępując do oceny jego zasadności należało w pierwszej kolejności - co wydaje się, że umknęło nieco Sądowi I Instancji - odróżnić sytuację prawną powódki H. S. – jako dłużniczki głównej przeciwko której został wydany nakaz zapłaty od sytuacji w jakiej

znajduje się powód K. S. – będący małżonkiem dłużniczki przeciwko któremu została nadana klauzula wykonalności w trybie art. 787 k.p.c.

Podstawą powództwa opozycyjnego H. S. w niniejszej sprawie był – jak trafnie przyjął Sąd Rejonowy – art. 840 § 1 pkt 2 in fine k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 8 września 2016 r. Przepis ten stanowił, że dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli:

po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane, zaś gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

W judykatach zapadłych w czasie obowiązywania tego przepisu utrwalony był pogląd, że powód nie może na etapie postępowania przeciwegzekucyjnego dążyć do niejako „poprawienia” postępowania dowodowego w sprawie w której zapadł tytuł wykonawczy, którego pozbawienia żąda. W sprawie toczącej się na skutek wytoczenia powództwa przeciwegzekucyjnego w żadnym razie nie jest dopuszczalne ponowne merytoryczne rozpoznawanie zasadności roszczenia objętego kwestionowanym tytułem wykonawczym. Z chwilą uprawomocnienia się wyroku dochodzi do prekluzji materiału faktycznego sprawy, w której został on wydany. Oznacza to, że jeżeli określone okoliczności i oparte na nich zarzuty lub wypływające z nich wnioski istniały i dały się sformułować w chwili zamknięcia rozprawy, lecz strona skutecznie ich nie podniosła lub nie przytoczyła, w związku z czym nie zostały spożytkowane przez sąd przy wydawaniu wyroku, podlegają prekluzji, czyli - jak to określono w orzecznictwie - ”wykluczającemu działaniu prawomocności”. Prekluzyjny skutek prawomocności oraz powagi rzeczy osądzonej jest niezależny od tego, czy strona ponosi winę w zaniechaniu przytoczenia określonych okoliczności lub podniesienia właściwych zarzutów. W uchwale z dnia 21.07.2010 r. sygn. III CZP 47/10 (MoP 2011 nr 8, str. 439) Sąd Najwyższy dokonał wykładni art. 840 § 1 pkt 2 in fine k.p.c. stwierdzając, że podstawą powództwa opozycyjnego przewidzianą w art. 840 § 1 pkt 2 in fine k.p.c. jest nierozpoznanie przez sąd zarzutu spełnienia świadczenia, zgłoszonego przed zamknięciem rozprawy. W uzasadnieniu uchwały SN wskazał, że uznanie, że dłużnik może zgłosić zarzut spełnienia świadczenia dopiero po zamknięciu rozprawy i powoływać go jako podstawę powództwa opozycyjnego z art. 840 § 1 pkt 2 in fine k.p.c. godziłoby w fundamentalne instytucje procesu cywilnego, jakimi są prawomocność orzeczenia sądowego, związaną z sądem i stroną takim orzeczeniem (art. 365 k.p.c.) oraz powagą rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.). Z tych względów należy przyjąć, że podstawą powództwa opozycyjnego z art. 840 § 1 pkt 2 in fine k.p.c. może być zarzut spełnienia świadczenia, jeżeli został zgłoszony w trakcie postępowania rozpoznawczego przez pozwanego (dłużnika), lecz nierozpoznany przez sąd. Odnosi się to do dwóch sytuacji, tj. kiedy sąd nie rozpoznał tego zarzutu na skutek przeoczenia oraz, kiedy ocenił, że jego rozpoznanie jest niedopuszczalne z przyczyny późnego zgłoszenia, czyli z powodu tzw. prekluzji procesowej (por. art. 207 § 3, art. 47914 § 2, art. 493 § 1, art. 503 § 1 i art. 5055 § 1 k.p.c.). Ustawodawca uznał bowiem, iż spełnienie zasądzonego świadczenia przed zamknięciem rozprawy jest na tyle istotnym zdarzeniem, powodującym wygaśnięcie zobowiązania, że może ono stanowić podstawę powództwa opozycyjnego w sytuacji, kiedy dłużnik taki zarzut zgłosił w postępowaniu rozpoznawczym, lecz zarzut ten nie został przez sąd z jakichkolwiek przyczyn rozpatrzony.

Odnosząc powyższy pogląd - który Sąd Okręgowy w pełni podziela - do realiów niniejszej sprawy należy stwierdzić, że powódka H. S. nie podnosiła tego zarzutu w postępowaniu zakończonym wydaniem prawomocnego nakazu zapłaty w sprawie sygn. akt XIII GNc 628/03/K, co pozbawia ją możliwości skutecznego powoływania się na tą okoliczność w postępowaniu przeciwegzekucyjnym.

W odmiennej sytuacji był w niniejszym postępowaniu natomiast powód K. S., będący małżonkiem dłużniczki, przeciwko któremu została nadana klauzula wykonalności w trybie art. 787 k.p.c. i który nie uczestniczył w postępowaniu w sprawie XIII GNc 628/03/K. W odniesieniu do tego powoda podstawą powództwa przeciwegzekucyjnego – co przeoczył Sąd Rejonowy – był art. 840 § 1 pkt 3 k.p.c. Przepis ten stanowi, że pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego może się domagać małżonek, przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787 k.p.c., wykaże, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi nie należy się, przy czym małżonkowi temu przysługują zarzuty nie tylko z własnego prawa, lecz także zarzuty, których jego małżonek

wcześniej nie mógł podnieść. Szczególna podstawa powództwa opozycyjnego z art. 840 § 1 pkt 3 k.p.c. stanowi realizację prawa małżonka dłużnika do podjęcia merytorycznej obrony przed roszczeniem wierzyciela, z której nie mógł skorzystać w postępowaniu rozpoznawczym, w którym nie brał udziału. Z tego też względu zezwolono mu na zwalczanie tytułu wykonawczego zarzutami z własnego prawa (np. przysługujące mu prawo potrącenia) oraz z prawa dłużnika (wspólnymi – np. spełnienie świadczenia, zwolnienie z długu). Wskazany przepis wyraźnie przy tym wyodrębnia zarzuty wynikające z własnego prawa małżonka dłużnika, które mogą być powoływane bez żadnych ograniczeń od zarzutów wspólnych, które mogą być powoływane pod warunkiem, że sam dłużnik nie mógł wcześniej ich podnieść. W wyroku z 29.6.2005 r. (V CK 807/04, B. (...), Nr 11, poz. 12) SN uznał, że w sprawie wszczętej na skutek powództwa przewidzianego w art. 840 § 1 pkt 3 k.p.c., niedopuszczalne jest ponowne powołanie przez małżonka dłużnika tych zarzutów, które zgłosił już sam dłużnik w procesie poprzedzającym wydanie przeciwko niemu wyroku. Odmienne niż w wypadku podstaw wymienionych w § 1 pkt 1 i 2 w/w przepisu, które umożliwiają w zasadzie ochronę praw na podstawie okoliczności zaszłych po wydaniu tytułu egzekucyjnego, wytaczając powództwo opozycyjne oparte na podstawie pkt 3 tego paragrafu, małżonek dłużnika może powoływać się również na zdarzenia, które wystąpiły przed wydaniem tytułu egzekucyjnego. Uwzględnienie takiego powództwa nie powoduje bowiem zmiany treści tytułu wykonawczego, a ogranicza jedynie krąg podmiotów, w stosunku do których można prowadzić postępowanie egzekucyjne (zob. wyr. SN z 25.2.1998 r., II CKN 603/97, OSNC 1998, Nr 10, poz. 165.) Jeżeli małżonek skutecznie wykaże, że egzekwowane świadczenie nie należy się wierzycielowi, sąd pozbawi tytuł wykonawczy skutku wykonalności tylko wobec wnoszącego powództwo (powoda – małżonka dłużnika), co spowoduje ograniczenie możliwości zaspokojenia się wierzyciela z określonych składników majątkowych wchodzących w skład majątku wspólnego. Organ egzekucyjny – na podstawie wyroku uwzględniającego takie powództwo małżonka – dłużnika – powinien umorzyć postępowanie egzekucyjne w stosunku do małżonka dłużnika zgodnie z art. 825 pkt 2 k.p.c.

Przeoczenie przez Sąd I instancji podstawy na której opierał swe roszczenie powód K. S. nie wpływa jednak na trafność rozstrzygnięcia tegoż Sądu. Powód ten, przeciwko któremu została nadana klauzula wykonalności w trybie art. 787 k.p.c. i który nie był stroną postępowania w sprawie XIII GNc 628/03/K mógłby bowiem zgłaszać wszelkie zarzuty przysługujące małżonce H. S., w tym zarzut spełnienia świadczenia, ale tylko wówczas gdyby ta takiego zarzutu nie mogła wcześniej podnieść. Tymczasem, jak już wcześniej wskazano, nie było żadnych przeszkód aby małżonka dłużnika zarzut ten podniosła w toku toczącego się przeciwko niej postępowania, co doprowadziło do sprekludowania tego zarzutu również w stosunku do drugiego małżonka, tj. K. S. dochodzącego pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego na podstawie art. 840 § 1 pkt 3 k.p.c.

Powyższe zaszłości przesądzają również o braku zasadności sformułowanego przez apelujących zarzutu obrazy art. 217 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. , albowiem przeprowadzenie dowodu opinii biegłego grafologa miałoby służyć ustaleniu okoliczności, które nie mogą podlegać ponownemu badaniu w toku niniejszego procesu.

Za oczywiście nieuzasadniony należy uznać zarzut przedawnienia objętego tytułem wykonawczym roszczenia. Zarzut ten nie został bliżej przez apelujących umotywowany, natomiast w świetle zgromadzonych w sprawie dowodów nie mógł on odnieść zamierzonego skutku. Stosownie do art. 118 kc. in fine, termin przedawnienia roszczeń związanych z działalnością gospodarczą (a takim niewątpliwie było roszczenie objęte tytułem wykonawczym) wynosi 3 lata. Jednakże w myśl art. 125 § 1 k.c. roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenia okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu. Zgodnie zaś z art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c. bieg przedawnienia przerywa się m.in. przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. W niniejszej sprawie nakaz zapłaty przeciwko powodowi został wydany w dniu 17 kwietnia 2003 r. Bezspornym jest, że po uprawomocnieniu się na jego podstawie w 2003 r. zostało wszczęte postępowanie egzekucyjne, które trwa do chwili obecnej. W

razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym albo przez wszczęcie mediacji, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone (art. 124 § k.c.) Tak więc bieg terminu przedawnienia jest obecnie wstrzymany.

Mając to wszystko na względzie apelację powodów oddalono zgodnie z art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono stosownie do jego wyniku, na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c. oraz przy uwzględnieniu § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015r, poz. 1800 ze zm.).